

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่และสำคัญที่สุดสถาบันแรกที่มนุษย์ได้สังกัดเป็นสมาชิก (บันเทิง พาพิจิตร, 2547, หน้า 42) ดังนั้น สถาบันครอบครัว จึงเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) ที่เกิดขึ้นของธรรมชาติตามความจำเป็นของการดำรงอยู่ของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่ง (ณรงค์ ไวหารเสาวภาคย์ และชลธิชา จิรภคพงศ์, 2551, หน้า 140) ฉะนั้นการมีครอบครัว จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบันสังคมไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากสถาบันครอบครัว ดังนั้น การมีครอบครัว จึงถือว่าเป็นความรับผิดชอบขั้นต้นของมนุษย์ที่พึงจะมีต่อชุมชนและสังคม

ครอบครัว เป็นหน่วยทางสังคมหน่วยหนึ่งที่มีฐานะภาพ (Status) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ที่ผูกพันกันโดยบทบาทและหน้าที่ต่อกันและกัน บุคคลอื่นจะสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มนี้ โดยการกำหนดฐานะภาพและบทบาทของตนเสียก่อน ดังนั้นในครอบครัวหนึ่ง ๆ อย่างน้อยที่สุด จะต้องประกอบไปด้วยคู่สมรสคือสามีภรรยาหนึ่งคู่และลูก ๆ ซึ่งอาจเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้และครอบครัวยังเป็นกลุ่มบุคคลทางสังคม (Social Group) ซึ่งเกิดจากสถาบันสมรสและการกระทำทุกอย่างของครอบครัวก็เพื่อผดุงสถาบันสมรสนั่นเอง (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 169) นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วครอบครัวยังมีหน้าที่ในการรักษาสภาพของสังคมควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศ คอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ให้กำเนิดบุตรอบรมเลี้ยงดูการทดแทนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและร่วมมือกันทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นต้น ระบบครอบครัว มีวิวัฒนาการเริ่มจากระดับต่ำสุดแล้วพัฒนาการไปสู่จุดสูงสุด กล่าวคือ ครอบครัว มีจุดเริ่มต้นจากการสมสู่แบบชั่วคราว ไม่มีคู่แน่นอนตายตัว ไม่มีระเบียบแบบแผน ไม่มีการจัดตั้งเป็นแบบครอบครัวแต่อย่างใด จุดมุ่งหมายของการสมสู่ ณ เวลานั้นดำเนินไปเพื่อปลดปล่อยบรรเทาความรู้สึกทางเพศของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเท่านั้น ต่อมาในยุคหลัง ๆ วิวัฒนาการของการสมสู่ จึงกลายเป็นการสมรสแบบจับคู่ก่อนแล้วพัฒนาต่อมาเรื่อย ๆ แต่ยังไม่สมดุล (Balanced) ทั้งนี้ เนื่องจากอาจมีเพศหญิงมากกว่าเพศชายหรือเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเริ่มต้นจาก ไม่มีพิธีรีตองไปจนถึงแบบจับคู่อย่างเป็นทางการและมีระเบียบแบบแผนปกครองตั้งถิ่นฐานเป็นครอบครัวขึ้นสืบทอดสายเลือดนับญาติกันร่วมมือกันในหมู่เครือญาติ ในแง่ของเศรษฐกิจ การเมืองและอื่น ๆ จนกระทั่งได้พัฒนาเข้าสู่จุดสูงสุดในยุคสมัยใหม่ การจับคู่ จึงเริ่มเข้าสู่การสมดุล คือ เพศชายหนึ่งคนต่อเพศหญิงหนึ่งคน (Monogamy) และแยกครอบครัวออกจากครอบครัว

เครือญาติ หรือครอบครัวขยาย (Extended Family) ไปตั้งเป็นครอบครัวเดี่ยวเฉพาะคู่สมรสและลูก ๆ ของคนที่ยังไม่ได้สมรสเป็น โดยเฉพาะซึ่งเป็นการแยกครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจที่มีระบบหากินแบบพึ่งตนเองโดยการสนับสนุนของเครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (นิยพรรณ วรณศิริ, ม.ป.ป., หน้า 23)

การสมรส เป็นกระบวนการเริ่มต้นนำไปสู่การสร้างครอบครัวหลังจากที่ชายหนุ่มหญิงสาวได้คบหาอยู่กินมาระยะเวลาหนึ่งจนเกิดความมั่นคงลงหมั้นหมายกันไว้เพื่อเป็นการจับจองว่าได้ตัดสินใจเลือกคนที่ตนจะสมรสและร่วมสร้างครอบครัวแล้ว จะเห็นได้ว่าในแต่ละวัฒนธรรมของแต่ละสังคมแต่ละชาติก็จะมีพิธีการหรือแบบแผนการสมรสแตกต่างกันออกไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่กำหนดไว้ของชนชาติเผ่าพันธุ์ของตน (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2549, หน้า 83) อย่างไรก็ตาม นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาได้กล่าวถึงแบบแผนการสมรสไว้ว่ามีความแตกต่างกันไปตามปทัสถาน (Norm) ค่านิยม (Value) และวัฒนธรรม (Culture) ของแต่ละสังคม (Leonard & Selznick, 1968, pp. 33-34) การสมรสจะเกิดขึ้น ได้ก็ต่อเมื่อชายหญิงมีความรักใคร่และตกลงใจว่าจะใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งต้องผ่านกระบวนการเลือกคู่ครอง (Mate Selection) และในกระบวนการการเลือกคู่ครองนี้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดอีกกระบวนการหนึ่งของชีวิต เนื่องจากผลจากการเลือกคู่ครองจะมีผลกระทบไปถึงระบบสังคมโดยรวมเพราะปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสมาชิกคนอื่นและหน่วยอื่น ๆ ในสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544, หน้า 53-54) ดังนั้นเมื่อชายหญิงคู่หนึ่งตัดสินใจเลือกบุคคลที่จะมาเป็นคู่ครอง นั้นหมายถึงการรับหรือถ่ายทอดวัฒนธรรมของแต่ละฝ่ายแล้วบูรณาการ (Integration) รวมหน่วยวัฒนธรรมทั้งสองเข้าด้วยกัน จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่ชนอีกรุ่นหนึ่งกระบวนการเลือกคู่ครองนั้นอาจเลือกจากคนในวัฒนธรรมเดียวกันหรือต่างวัฒนธรรมก็ได้ (นิยพรรณ วรณศิริ, 2550, หน้า 183-185) โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือชายหนุ่มหญิงสาวจะต้องเริ่มด้วยความรักที่มีต่อกันและกันนั่นเอง

ในประวัติศาสตร์สังคมไทยรัชสมัยสมเด็จพระสมเด็จเจ้าพระยาเอกาทศรถได้ประกาศห้ามคบค้ากับชาวต่างชาติด้วยเหตุผลเรื่องความมั่นคงของชาติและศาสนาด้วยเกรงว่าผู้ที่สมรสกับคนต่างชาติจะนำความลับทางราชการ ไปแจ้งให้ต่างประเทศทราบหากฝ่าฝืนจะมีโทษรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้ติดต่อกับค้าขายกับชาวต่างประเทศมากขึ้น ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาให้สิทธิสภาพนอกอาณาเขตแก่ชาวต่างประเทศให้มาพำนักในประเทศไทยและในปี พ.ศ. 2398 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทำสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษ (คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2549, หน้า 80) ต่อมา พ.ศ. 2453 เป็นช่วงเวลาที่มิชชันนารีตะวันตกและเอเชียมาทำสัญญาทำนองเดียวกับประเทศอังกฤษอีกหลายประเทศ อาทิเช่น

อเมริกา ฝรั่งเศส เดนมาร์ก โปรตุเกส ฮอลันดา สวีเดน เยอรมัน นอร์เวย์ รัสเซียเบลเยียม อิตาลี และญี่ปุ่น เป็นต้น ทำให้นโยบายกีดกันการสมรสกับชาวต่างชาติเริ่มผ่อนคลายลง อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมในเวลานั้นยังคงมีลักษณะเคร่งครัดในเรื่องเพศถือว่าเป็นเรื่องปกปิดจึงไม่อนุญาตให้เปิดเผยในหมู่ผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ผู้หญิงรุ่นสาว ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในช่วงเวลานั้นเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มหญิงสาว มีโอกาสพบปะกันเฉพาะในงานวัดเท่านั้น ดังนั้น พ่อแม่และญาติพี่น้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นแม่สื่อและทำหน้าที่ในการหาคู่ครองที่เหมาะสมให้ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะคลุมถุงชนขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่เห็นว่าเหมาะสม ดังนั้น ภายหลังจากการสมรส สังคมจึงกำหนดบทบาทให้หญิงมีฐานะคือยกว่า ชายและเป็นผู้ตามหรือกล่าวขานกันทั่วไปว่าภรรยา คือช้างเท้าหลัง ผู้ชายหรือสามีทำหน้าที่ผู้นำครอบครัว (ทศนิยม ทองสว่าง, 2549, หน้า 87)

ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1980 พบว่า วัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนผันไปตามกระแสทุนนิยมเสรีทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การสาธารณสุขตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคม (วราคม ทีสุกะ, 2544, หน้า 82) ดังนั้น โครงสร้างของครอบครัวจึงเปลี่ยนไปต่อมาได้หยิบยก โครงสร้างของครอบครัวขึ้นมาศึกษา เนื่องจาก โครงสร้างเดิมนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ด้านประชากรและการสมรส ดังจะเห็นได้จากระบบครอบครัวแบบดั้งเดิมของสังคมไทยบิดามารดา มีส่วนในการตัดสินใจเลือกคู่ครองให้แก่บุตรหลานอันเนื่องมาจากระบบสังคมแบบดั้งเดิมมี จุดมุ่งหมายประกันความเลี้ยงของบุคคล การสมรสจึงเป็นเงื่อนไขในการสร้างความมั่นคงแก่สมาชิก ในครอบครัวและครอบครัวเองก็แสดงบทบาทในการเลือกคู่ครองให้กับบุตรหลานเฉพาะกลุ่ม ชาติพันธุ์ของตนเองเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อ โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไประบบ เครือญาติจึงลดบทบาทลงและสูญหายไปจากสังคมไทย (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, อโศก พลบำรุง, นิลสวัสดิ์ พรหมพักพิง และสุภาวดี บุญเจือ, 2548, หน้า 28)

จากสภาพสังคมยุคโลกไร้พรมแดนทุกสิ่งเชื่อมโยงกันทั่วโลก ส่งผลให้วัฒนธรรมต่างชาติ ทั่วทุกมุมโลกหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยซึ่งกระบวนการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายสูงสุดคือนำภาวะ ความทันสมัยเข้าไปในทุกภาคส่วนของสังคมไทย (นิเทศ ดินณะกุล, 2546, หน้า 16) ดังนั้น จากสังคม ดั้งเดิมที่มีวิถีการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายประกอบอาชีพเกษตรกรรมดำรงชีพอยู่ในท้องถิ่นของตน ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ภาวะความทันสมัยส่งผลให้ผู้คนปรับวิถีชีวิตเข้าสู่กระแสที่พึ่งพาระบบ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทันสมัย และมีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตมากขึ้น จากเดิมที่ยังชีพด้วย ระบบเกษตรกรรมก็ถูกเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการค้า ระบบอุตสาหกรรมเปลี่ยนจากการใช้พลังงานของ คนและสัตว์ไปสู่การใช้เครื่องจักรกล ระบบสังคมเปลี่ยนจากการรวมศูนย์ไว้ที่หมู่บ้านหรือฟาร์ม

มาสู่การรวมศูนย์ไว้ที่เมือง โครงสร้างทางสังคมด้านจารีตประเพณี ลัทธิศาสนาลดความสำคัญลง ระบบอุดมการณ์ ระบบชาติและระบบอื่น ๆ เข้ามาแทนที่และมีความสำคัญต่อผู้คนมากกว่าลัทธิ จารีตประเพณีเดิม วิถีชีวิตของผู้คนครอบครัวได้เปลี่ยนจากครอบครัวขยายระบบเครือญาติที่เชื่อมลง ลูกหลานมีอิสรภาพ โดยไม่ขึ้นต่อพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวใหม่ อีกต่อไป (สุพิศวง ธรรมพินทา, 2540, หน้า 105)

ปัจจุบันพบว่าคนไทยสมรสข้ามวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมไทยเปิดกว้าง มากขึ้น ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครองด้วยตนเองตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ประกอบกับ อนุสัญญาว่าด้วยการสมรสที่มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายที่มีอายุครบ สมรส มีสิทธิโดยเท่าเทียมกันที่จะทำการสมรสได้ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติสัญชาติหรือศาสนา (Sassen, 2000) จึงทำให้เห็นภาพผู้หญิงไทยเดินเคียงคู่กับสามีชาวต่างชาติ ตามท้องถนนและ สถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น อาทิเช่น ร้านอาหาร โรงแรม โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยจะเพิ่มมากขึ้นแต่เป็น เรื่องยากที่จะประมาณการตัวเลขหรือนับสถิติของกลุ่มสมรสดังกล่าวได้แน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพ สังคมปัจจุบันมีรูปแบบของการสมรสที่หลากหลาย บางครั้งมีคู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียนกับ ทางราชการ จึงไม่สามารถคำนวณประมาณการทางสถิติได้ นอกจากนี้ คู่สมรสบางคู่เมื่อสมรส แล้วยกแยกกันอยู่หรือมาเชื่อมกันบางครั้งหรือแม้บางคู่ก็ตกลงกันว่าจะอยู่กินกันแบบสามีภรรยา เพียงบางช่วงเวลา เป็นต้น (บัวพันธ์ พรหมพิง และคณะ, 2548, หน้า 2) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 ได้มีการสำรวจจำนวนคู่สมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยอย่างเป็นทางการ โดยสภาพพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ พบว่าคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมรสข้ามวัฒนธรรมมากกว่าทุกภาค ของประเทศไทย จำนวน 10 จังหวัด จังหวัดขอนแก่นพบมากที่สุด ร้อยละ 15.9 (2,435 คู่) รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 14.6 (2,228 คู่) ตามด้วยจังหวัดหนองคาย ร้อยละ 9.4 (1,441 คู่) ต่อมาคือ จังหวัดมหาสารคาม พบร้อยละ 7.9 (1,205 คู่) จังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 7.3 (1,112 คู่) จังหวัดศรีสะเกษ ร้อยละ 6.9 (1,057 คู่) จังหวัดสกลนคร ร้อยละ 6.5 (922 คู่) จังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 6.4 (985 คู่) จังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 5.4 (818 คู่) และจังหวัดเลยเป็นอันดับสุดท้าย พบร้อยละ 3.5 (542 คู่) (สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2547) เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ คนไทยกลุ่มนี้สมรสข้ามวัฒนธรรมสืบเนื่องมาจากปัญหาเรื่องเศรษฐกิจความยากจนซ้ำซากต้องหาเลี้ยง พ่อแม่และครอบครัว การเลือกสมรสข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นทางเลือกทางเดียวที่จะทำให้พ้นจาก ความยากจนเศรษฐกิจครอบครัวดีขึ้น หญิงไทยเหล่านั้นกล่าวว่าไม่เพียงเงินอย่างเดียวที่ทำให้ตัดสินใจ สมรสข้ามวัฒนธรรมแต่เป็นเพราะผู้ชายต่างชาติไม่ติดขัดกับอดีต พรหมจรรย์และให้เกียรติผู้หญิง จึงทำให้รู้สึกว่าร่างกายตนมีคุณค่าขึ้นมาอีกครั้ง ประการสำคัญชายต่างชาติมีความรับผิดชอบสูง และไม่รังเกียจว่าเป็นแม่หม้ายลูกคืดอีกด้วย (รัตนา บุญมรรษะ, 2548, บทคัดย่อ)

อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์การแพร่กระจายของการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทย ได้ครอบคลุมไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางวัตถุ ได้แก่ เมืองเชียงใหม่ในภาคเหนือ เมืองพัทยาจังหวัดชลบุรีในภาคตะวันออก เมืองภูเก็ตในภาคใต้หรือแม้แต่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงก็พบคนไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิถีชีวิตของการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยในกรุงเทพมหานครที่มีบริบทสังคมและวัฒนธรรมของสังคมเมืองที่มีความเจริญเป็นศูนย์รวมกลุ่มประชากรหลากหลายมีความแตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม การศึกษา และอื่น ๆ ว่ามีอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของการตัดสินใจสมรสข้ามวัฒนธรรม รวมทั้งอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวและวัฒนธรรมไทยตลอดทั้งแนวทางการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของคนไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตและสาเหตุของการตัดสินใจสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยที่มีต่อสถาบันครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวของคนไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรม

คำถามการวิจัย

1. สภาพวิถีชีวิตและสาเหตุของการตัดสินใจสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยเป็นอย่างไร
2. มีปัญหา/ อุปสรรคของการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยอย่างไรบ้าง
3. ผลกระทบของการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยที่มีต่อสถาบันครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างไร
4. มีแนวทางในการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องการสมรสข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของคนไทย เป็นการทำความเข้าใจสภาพวิถีชีวิต สาเหตุของการตัดสินใจสมรส ปัญหา/ อุปสรรค ผลกระทบที่มีต่อสถาบันครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมไทยรวมทั้งแนวทางการปรับตัวของคนไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดการสมรสและครอบครัว แนวคิดวัฒนธรรม แนวคิดโลกาภิวัตน์ แรงจูงใจและ

ความต้องการ ความพึงพอใจและการปรับตัว กฎหมายการสมรส การวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) ทำความเข้าใจพฤติกรรมกลุ่มที่ศึกษา โดยใช้วิธีการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) ภายใต้ “หลักองค์ภาพรวม” (Holistic) ระบบวัฒนธรรม (จามพิศ สัตย์สงวน, 2551, หน้า 5, 53) สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ช่วยให้สังคมรับรู้และเข้าใจสภาพวิถีชีวิตการสมรสข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของคนไทยในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน
2. ช่วยให้สังคมเข้าใจแนวคิดและสาเหตุที่นำไปสู่การตัดสินใจสมรสข้ามวัฒนธรรม ผลกระทบต่าง ๆ รวมทั้งปัญหา/ อุปสรรค ตลอดจนแนวทางการปรับตัวของคนไทย และนำข้อมูลจากวิจัยเผยแพร่ต่อสังคม

3. เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมสถาบันครอบครัวที่มีคุณภาพและเสนอแนวทางป้องกันผลกระทบที่มีต่อสถาบันครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมไทย :

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของคนไทย เป็นการศึกษาแบบเจาะจง โดยเลือกศึกษาที่สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนาในการเป็นสมาชิก จดทะเบียนภายใต้มูลนิธิสหพันธ์สันติภาพสากล สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินกิจกรรมจัดหาคู่สำหรับผู้ที่ต้องการสมรสข้ามวัฒนธรรมของประเทศเครือข่ายสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพระดับสากล ซึ่งก่อนการสมรสจะจัดการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักแท้ การสมรส การครองคู่ การสร้างครอบครัวที่ถูกต้องพร้อมทั้งแนะนำด้านสรีระ แพทย์จะตรวจร่างกาย ตรวจหมู้อีกว่าจะเข้ากันได้หรือไม่ จากนั้นจึงจะอนุญาตให้เข้าสู่พิธีรับพรมงคลสมรสนานาชาติที่สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) จัดขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างสถาบันครอบครัวอย่างถูกต้องตามหลักปรัชญาของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ที่กล่าวว่า “ครอบครัวคือโรงเรียนแห่งความรักและเสาหลักแห่งสันติ” ถือว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญของสังคมมนุษย์ ปัจจุบันสหพันธ์ฯ ตั้งอยู่เลขที่ 4 อาคารยูซีเอฟ ซอยรามคำแหง 24 แยก 2 (ถาวรวัช) ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษครั้งนี้ ขอบเขตด้านประชากรคือคนไทยชาย/หญิงไทยที่มีสถานภาพเป็นสามี/ภรรยาที่สมรสข้ามวัฒนธรรม มีข้อมูลสมาชิกอยู่ที่สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) นานาชาติไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนาในการเป็นสมาชิก ซึ่งก่อนที่คู่รักที่เป็นสมาชิกจะเข้าพิธีสมรส สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) จะจัดการอบรมหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด ได้แก่ การตรวจร่างกายตามหลักทางการแพทย์เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดภายหลังการสมรส การเรียนรู้จักกัน เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ในฐานะคู่รัก เมื่อผ่านเงื่อนไขแล้วจึงอนุญาตให้เข้าสู่พิธีรับพรมงคลสมรส หมู้อีกคู่สิทธิ์ (นานาชาติ) ที่จัดขึ้นพร้อมกันทั่วโลกและจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ปัจจุบันมีคู่สมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นสมาชิก จำนวน 303 คน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการอำนวยการ สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) จำนวน 10 คน คณะกรรมการ

ที่ปรึกษาสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) จำนวน 21 คน และ คณะกรรมการบริหารสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) จำนวน 27 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสมรส หมายถึงชายและหญิง ได้ตกลงใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันท์สามีหรือภรรยา มีความผูกพันต่อกันทางด้านจิตใจและด้านเศรษฐกิจ จดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
2. การสมรสข้ามวัฒนธรรม หมายถึงชาย/หญิงไทยที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) ได้ตกลงใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันท์สามี/ ภรรยา กับชาย/ หญิงชาวต่างชาติ เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ด้วย ซึ่งคู่สมรสเหล่านี้ได้ผ่านการอบรมตามเงื่อนไขที่ทางสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) กำหนดก่อนการสมรสและได้เข้าร่วมพิธีรับพรมงคลสมรสหมู่ศักดิ์สิทธิ์ (นานาชาติ) ที่ทางสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก จัดให้มีทะเบียนสมรสตามกฎหมาย
3. คนไทย หมายถึงคนไทยชาย/ หญิงที่ถือสัญชาติไทย เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ที่สมรสกับชาวต่างชาติชาย/ หญิง ที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) เช่นเดียวกัน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในประเทศไทย
4. ชาวต่างชาติ หมายถึงชาย/ หญิงที่ไม่มีสัญชาติไทยที่สมรสกับชาย/ หญิงไทยมีสถานภาพเป็นสามี/ ภรรยา เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) และปัจจุบันชาวต่างชาติเหล่านี้อาศัยอยู่ในประเทศไทย
5. วิถีชีวิต หมายถึงการดำเนินชีวิตซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี พฤติกรรม และระเบียบวิธีการปฏิบัติของแต่ละสังคม เช่น การกิน การนอน การแต่งกาย การสื่อสาร การทำงาน การแสดงอารมณ์ ความเป็นอยู่และการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเริ่มจากหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมคือครอบครัวซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติค่านิยมและวิถีทัศน์ของคนคนนั้น
6. ผลกระทบ หมายถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบภายหลังการสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยที่มีต่อคู่สมรส สถาบันครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมไทย
7. แนวทางการปรับตัว หมายถึงวิธีการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันท์สามี/ ภรรยาของคู่สมรสข้ามวัฒนธรรมที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นเป็นปรกติสุข

8. พิธีรับพรมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์ หมายถึงการประกอบพิธีสมรสหมู่ของกลุ่มว่าสาว นานาชาติและพิธีรับพรมงคลสมรสของกลุ่มสมรสนานาชาติที่เคยผ่านการสมรสมาแล้วหลายปี เป็นสมาชิกของสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) เพื่อรับพรจาก สวรรค์อันเป็นสิริมงคลต่อสามี/ ภรรยาและให้สัญญาต่อกันว่าจะซื่อสัตย์ต่อกันตลอดไปอีกทั้งเป็นการรำลึกถึงความรักอันหวานชื่นที่มีต่อกัน พิธีดังกล่าวจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีถือเป็นกิจกรรมหลัก ที่สำคัญสำหรับสมาชิก ในวันนี้สมาชิกทั่วประเทศจะมาร่วม พิธีเริ่มต้นการอวยพรจากผู้นำซึ่งเป็น ตัวแทนจากทุกศาสนา เช่น พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ฯลฯ จากนั้นเป็นพิธีสวมแหวนเพื่อให้ คำมั่นสัญญาต่อกันว่าจะรักกันชั่ววันรันดร์ ลำดับต่อมาเป็นพิธีดื่ม ไวน์ศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่า จะซื่อสัตย์ต่อกันตลอดไป สุดท้ายคือการประกาศการเป็นสามี/ ภรรยากันอย่างเป็นทางการต่อ สาธารณชนและแขกผู้มีเกียรติที่ได้เชิญมาร่วมงาน โดยประธานสหพันธ์ฯ อาวุโส ดร.ชันเมียงมุน หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย ได้ขอพรจากสวรรค์ให้คู่บ่าวสาวซึ่งเป็นครอบครัวใหม่และคู่สมรส ที่เป็นสามี/ ภรรยาที่ผ่านการสมรสแล้วหลายปีที่มาร่วมรับพรมงคลเป็นลำดับสุดท้ายและเป็นอัน สิ้นสุดพิธีด้วยการร้อง โห่ โย 3 ครั้ง

9. สหพันธ์ฯ หมายถึง สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) นานาชาติ ไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนาในการเป็นสมาชิก จดทะเบียนภายใต้ มูลนิธิสหพันธ์สันติภาพสากล สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมความมั่นคงเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว อาทิเช่น โครงการเครือข่ายครอบครัวคุณธรรม (Pure Love Family) “รักบริสุทธิ์ หยุดปัญหา พัฒนาสังคม” งานสัมมนาครอบครัวสากล งานสัมมนา คุณค่าครอบครัว งานพิธีรับพรมงคลสมรสนานาชาติ ซึ่งเป็นพิธีรับพรมงคลสมรสหมู่ศักดิ์สิทธิ์ นานาชาติของสมาชิกในสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก” (ประเทศไทย) ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 4 ซอยรามคำแหง 24 แยก 2 (ถาวรรัช) ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร